

Ako bude po voľbách fungovať EÚ?

Andrej Matišák
Bratislava

Kto s kým? A kto čo dostane? Voľby do Európskeho parlamentu (EP) sa ledva skončili, ale v Európskej únii už nastupuje nová politická realita. Kým pred hlasovaním sa hovorilo najmä o tom, ako sa v europarlamente posilnia nacionalisti a aký bude rozdrobený, teraz už politici riešia, ako sa dohodnúť na ďalšom fungovaní únie.

Už zajtra sa v Bruseli stretnú lídri štátov EÚ, aby o tom rokovali. Podľa predsedu Európskej rady Donalda Tuska, ktorý neformálnu schôdzku povedie, sa diskusia bude týkať výsledkov eurovoľieb a nominácií na hlavné posty v únii.

„Samozrejme, tento proces sa bude riadiť pravidlami, ktoré určujú zmluvy o fungovaní Európskej únie. Mal by odrážať geografickú a rovnako aj demografickú rovnováhu tak, aby boli na najvyšších pozíciách EÚ zastúpené väčšie a menšie štáty,“ uviedol Tusk.

Bude potrebný kompromis

Oficiálne výsledky volieb v jednotlivých štátoch neboli známe pred uzávierkou tohto vydania denníka Pravda. Na Slovensku sa hlasovalo v sobotu, ľudia vyberali 14 europoslancov. O celkové víťazstvo v rámci únie bojovali európski ľudovci so socialistami. Centristickú ľavicu už vo štvrtok potešili neoficiálne výsledky z Holandska, podľa ktorých tu zvíťazili sociálni demokrati.

Írsko zase v piatok ukázalo, že európski zelení by si mohli posilniť svoje postavenie v europarlamente, najmä vzhľadom na očakávaný dobrý výsledok ekologickej strany v Nemecku. Viaceré celoeurópske prieskumy naznačovali, že to súvisí s tým, aká je najmä pre mladšiu generáciu dôležitá otázka boja s klimatickými zmenami. Írska Strana zelených by podľa odhadov napríklad mohla získať až tri kreslá v EP z 13, čo by bol jej najlepší výsledok v histórii.

Všetky tieto počty budú dôležité. Od nich sa bude odví-

Rumunská volička, ktorá môže ísť príkladom v celej EÚ. Členka volebnej komisie pomáha 97-ročnej Florice Dragusavovej odniesť do urny hlasovací lístok. Táto Rumunka zdôrazňuje, že od pádu komunizmu nevynichala ani jedna voľba. Napriek vysokému veku prišla hlasovať aj teraz – vo voľbách do europarlamentu. FOTO: SITA/AP

jať debata, ako budú vyzerať budúce inštitúcie únie a kto ich povedie. Hlavné politické strany v EÚ pred voľbami nominovali svojich kandidátov na budúceho šéfa Európskej komisie (EK). Za doteraz najväčšiu frakciu v europarlamente, ľudovcov, to je Nemec Manfred Weber, za druhú najväčšiu, socialistov, zase Holanďan Frans Timmermans. Tento systém takzvaných špičkových kandidátov sa nepáči viacerým členským štátom a sú to práve ich vrcholní predstavitelia, ktorí vyberajú šéfa eurokomisie. Lenže potom ho musí schváliť EP, ktorý by podľa vlastného uznesenia mal rešpektovať kandidátov navrhnutých politickým stranami.

Preto bude potrebné hľadať kompromis medzi inštitúciami. A nejde len o predsedu EK. Bojuje sa aj o post šéfa Európskej rady, vysokého predstaviteľa EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku, predsedu samotného EP a tiež o to, kto bude riadiť Európsku centrálnu banku a ako sa rozdelia jednotlivé

„V porovnaní s národnými parlamentmi chýba europarlamentu jedna dôležitá vec. Jeho členovia nepredkladajú zákony.“

Aline Sierpová
odborníčka na EÚ
z Maastrichtskej univerzity

vé posty pre eurokomisárov z členských krajín.

Od roku 1979, keď sa prvý raz konali voľby do europarlamentu, v nich postupne klesala účasť. Vyzerá to však tak, že tentoraz by mala trochu stúpnuť. Minimálne to naznačovali predbežné informácie z niektorých krajín, vrátane Slovenska. Odborníčka na EÚ Aline Sierpová z Maastrichtskej univerzity pripomenu-

je, hoci to voliči nie vždy tak vnímajú.

„Na začiatku bol europarlament len akýmsi poradným orgánom. Teraz už spoločne s Radou EÚ rozhoduje o legislatíve. No europarlament je pre voličov stále často nedôležitou inštitúciou, ktorá nemá zásadné slovo,“ uviedla pre Pravdu Sierpová. „A skutočne, v porovnaní s národnými parlamentmi chýba EP jedna dôležitá vec. Jeho členovia nepredkladajú zákony. Kandidát európskych socialistov na pozíciu šéfa eurokomisie Timmermans už oznámil, že ak by predsedal EK, tak to neformálne zmení, legislatívne návrhy europarlamentu si vypocúje a bude sa nimi zaoberať,“ vysvetlila odborníčka.

Samozrejme, aj takéto vyjadrenia sú súčasťou boja o funkcie v EÚ. Timmermans v súvislosti s predpokladanou výhrou svojich sociálnych demokratov v Holandsku tvrdil, že to ľavicu nasmeruje na výhru na úrovni únie. Ľudovci hneď kontrovali, že sú presvedčení, že zvíťazia oni,

ako to predpovedali viaceré prieskumy. Vyzerá to však tak, že v 751-člennom parlamente bude potrebné hľadať širšiu zhodu proeurópskych síl na tom, ako má únia fungovať.

Pozornosť venovaná populistom

Aj preto sa značná časť pozornosti sústredila na Taliansko a krajne pravicovú Ligu vicepremiéra Mattea Salviniho. Ten sa pred voľbami snažil zjednotiť časť populisticko-nacionalistických strán v rôznych krajinách únie. Hoci sa rátało s tým, že radikáli a extrémisti sa vo voľbách posilnia, Salviniho Európska aliancia ľudí a národov nie je zďaleka pevná. Na Slovensku sa k nej pridala strana Sme rodina Boris Kollára, ktorá sa podľa neoficiálnych výsledkov ani do EP nedostala.

Salviniho holandský spójenec Geert Wilders o niekoľko europoslancov asi prišiel. Salvini čakal najmä na výsledky Alternatívy pre Nemecko (AfD), francúzskeho Národného združenia Marine Le Penovej či Flámskeho záujmu v Belgicku. Pred voľbami sa taliansky politik snažil o spolupráci komunikovať aj s maďarským Fideszom premiéra Viktora Orbána a poľskou stranou Právo a spravodlivosť (PiS) Jarosława Kaczyńskiego, ale bez konkrétnych výsledkov.

„Povedal by som, že radikálne a populistické strany sú v rôznych krajinách úspešné z odlišných, hoci súvisiacich dôvodov. V Británii je to reakcia na to, že politický systém nedokázal vyriešiť brexit, vo Francúzsku sú to problémy spoločenskej nerovnosti, deindustrializácie a národnej identity, v Grécku či Taliansku je to zase odpoveď na viaceré krízy na národnej aj európskej úrovni,“ reagoval pre Pravdu Roman Gerodimos, expert na politickú komunikáciu z Bournemouthskej univerzity. „Nástup a úspechy populistických a radikálnych strán však analytici často zveličujú. Sme svedkami aj nových tém, ktoré ovplyvňujú politickú agendu, ako sú klimatické zmeny a životné prostredie,“ uviedol Gerodimos.

© AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ